PERICOLUL NAȚIONAL

FAȚĂ DE

ART. 7 DIN CONSTITUȚIE

DE

N. BASILESCU
Profesor de *Economia Politică* la Facultatea de Drept
a Universităței din Bucureștĭ
Avocat

Extras din ziarul «Curierul Judiciar» No. 13 din 14 Februarie 1902

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA ZIARULUI «CURIERUL JUDICIAR», STR. CAROL I, No. 19
1902

PERICOLUL NAȚIONAL

FAȚĂ DE

ART. 7 § 5 DIN CONSTITUȚIE

DE

N. BASILESCU
Profesor de *Economia Politică* la Facultatea de Drept
a Universităței din București
Avocat

Extras din ziarul «Curierul Judiciar» No. 13 din
14 Februarie 1902

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA ZIARULUI «CURIERUL JUDICIAR», STR. CAROL I, No. 19

1902

PERICOLUL NAŢIONAL

faţă de

ART. 7 § 5 DIN CONSTITUŢIE

Nu există chestiune maĭ gravă şi maĭ urgentă, de un interes adevĕrat naţional, de cât aceia pe care o ridică principiul înscris în art. 7 § 5: «*Numaĭ Românii saŭ ceĭ naturalisaţĭ Românĭ pot dobêndi imobile rurale în România*».

Nu este zi, într'adevĕr, fără ca un ecoŭ despre acest faimos articol să nu ne vină, fie din Parlament, fie din presă, fie din întrunirile publice.

Nu există, însă, după opinia noastră, o chestiune maĭ simplă, maĭ lesne de deslegat de cât aceasta: ea depinde de înţelepciunea noastră, de mĕsura ce trebue să păstrăm când atingem probleme atât de acute.

Căcĭ chestiunea cea maĭ simplă, a căreĭ soluţiune nu sufere nicĭ o greutate, devine inextricabilă, de îndată ce mintea noastră este întunecată de pasiune, de ideĭ preconcepute.

Fără pretenţiune, — nicĭ una, — noĭ socotim că interpretaţiunea, ce propunem a se da art. 7 § 5 risipesce confusiunea, care până acum învălmăşa spiritele şi înăsprea ardoarea combatanţilor, împăcând textul legeĭ cu interesul naţional, bine înţeles; şi aceasta, fără zarvă, fără nouĭ alegerĭ, fără o nouă Constituantă, fără marele aparat care însoţeşte

de obiceĭ revizuirea arceĭ sfinte, în care se adăpostesc drepturile și libertățile poporuluĭ român.

Noĭ credem că prin «**imobile rurale**» *în art. 7 § 5 trebue să înțelegem numaĭ moșiile și pămênturile țărăneștĭ; iar prin* «**imobile urbane**», *clădirile și terenurile destinate pentru clădirĭ, fie că ele sunt situate într'o comună rurală, fie că ele se află într'o comună urbană.*

Trebue să recunoaștem că nu există nicĭ un text *constituțional,* care să definească ce se întelege, în art. 7 § 5, *prin imobile rurale.*

Singurul text de lege, din care am putea infera o interpretațiune *legală*, este, din contră, art. 621 C. civ. care zice:

«Servituțile sunt stabilite saŭ în folosul clădirilor saŭ în folosul pămêntuluĭ. Cele de felul dintâĭ se numesc *urbane*, chiar când clădirile pentru care servituțile sunt insituite se vor afla nu numaĭ în oraș, dar și la țară; cele de al doilea se numesc rurale».

De unde ar resulta, că *imobile urbane* sunt clădirile, iar *imobile rurale* sunt pămênturile, independent de faptul dacă unele saŭ altele sunt în oraș saŭ la țară.

Această distincțiune este făcută și prin legea creditelor funciare, rural și urban.

Creditul funciar rural nu împrumută de cât pe moșiĭ, pe pămênt—nu și pe construcțiunĭ; pe când, creditul funciar urban împrumută numaĭ pe clădirĭ, — el nu împrumută pe pămênt, *fără clădire pe el*, chiar când ar fi situat în oraș; și vice-versa, el împrumută pe clădirĭ, chiar când ele sunt situate la țară.

Asupra acestuĭ ultim punct era oare-care îndoeală în spiritul unora, pe care în scop de a o ridica s'a făcut de curând o lege interpretativă pentru a interpreta expresiunile: *imobil urban și rural* din le-

gea specială a creditului, în sensul art. 621 din C. civ.

Această interpretațiune va fi bogată în consecințe, căcĭ ea va permite a se utilisa creditul funciar urban și de instalațiunile de fabricĭ, situate maĭ ales la țară,—până acuma excluse și de la creditul funciar urban și de la cel rural.

Trebue să recunosc, pentru a fi complect și exact, că această lege interpretativă a rezervat expres interpretațiunea ce ar trebui să se dea expresiunilor *imobil urban*, față de art. 7 § 5; și chiar dacă ea nu o făcea,—maĭ mult încă, chiar dacă o făcea, interpretațiunea ce ea 'ĭ ar fi dat'o, pentru saŭ contra opiniuneĭ mele, ar fi inoperantă, căcĭ legiuitorul ordinar nu poate interpreta o lege constituțională: *ejus est interpretari cujus condere legem*.

Pentru a avea dar adevĕratul înțeles al art. 7 § 5 din Constituțiune, trebue să «*căutăm motivele saŭ scopul legeĭ (ésprit de la loi, ratio legis)*, cum ne învață Aubry & Rau (Tom. I, § 40, pag. 130) *în lucrările preparatoriĭ, carĭ aŭ determinat redacțiunea eĭ*».

Tractatul de la Berlin, impunându-ne prin art. 44, obligațiunea de a șterge diferența de credințe religioase, ce deosibeaŭ între dênșiĭ pe străiniĭ aflătorĭ în România, ne-a silit să modificăm textul art. 7 din Constituțiune și să admitem că și străiniĭ de rit necreștin pot dobêndi cetățenia română.

Pe de altă parte, avênd în vedere că străiniĭ de rit creștin aveaŭ, anterior modificăreĭ acestuĭ articol, dreptul de a dobêndi imobile în România,—și urbane și rurale,—legiuitorul *în scop de a ocroti ogorul țăranuluĭ și marile proprietățĭ funciare,—fundus,*— a credut de cuviință să declare, prin însușĭ art. 7, care suprima orĭ-ce diferență de religiune, că de aci înainte «*numaĭ Româniĭ saŭ ceĭ naturalisațĭ Românĭ pot dobêndi imobile rurale în România*».

Iată adevĕrata intenţiune a legiuitoruluĭ, — *ratio legis*,—motivul şi scopul legeĭ; aceasta ne va da adevĕratul înţeles al art. 7 § 5, precum şi mĕsura aplicaţiuneĭ luĭ.

Desbaterile, ce aŭ avut loc în sânul corpuluĭ electoral şi în sânul Parlamentuluĭ, stabilesc până la evidenţă că numaĭ acesta a fost scopul legeĭ ; a voi să se întindă disposiţiunea eĭ maĭ departe este a o denatura, a o viola: *cessante ratione legis, cessat ejus effectus:*

In suplimentul «Românuluĭ» din 13 Maiŭ 1879 găsim, în adevĕr, discursul rostit de d-l Emil Costinescu în întrunirea electorală de la 1 Maiŭ 1879 în sala Ateneuluĭ.

Acest discurs este important, nu numaĭ prin faptul că el îmbrăţişează întreaga chestiune, dar încă pentru că el exprimă gândul partiduluĭ liberal, el este discursul sĕŭ program; orĭ partidul liberal era atuncĭ la putere, el avusese majoritatea în Camerile disolvate pentru alegerea celor Constituante şi a eşit triumfător din alegerĭ; decĭ acest discurs este expresiunea imenseĭ majorităţĭ a alegătorilor:

«Cu sinceritate, zice, «Românul» în primul sĕŭ Bucureştĭ, din 24 Maiŭ 1879, voim să aflăm o soluţiune pentru chestiunea Isdrailiţilor, care să împace *spiritul liberal al instituţiunilor şi al usurilor noastre*, cu interesele economice ale patrieĭ.

«Pentru ajungerea acestuĭ scop, noĭ am emis cu claritate şi precisiune unele ideĭ, pe carĭ le credem fundate pe base solide.

«Acele ideĭ sunt coprinse, desvoltate şi discutate într'un discurs al d-luĭ Costinescu, prim-redactor al acestuĭ ziar, discurs publicat într'un supliment al «Românuluĭ» şi *cu care acest ziar a luat, în modul cel maĭ categoric, o deplină solidaritate*».

Pentru a cunoaşte adevĕrata importanţă a acestuĭ discurs şi a ideilor în el coprinse,—cu carĭ «Ro-

mânul» ia o deplină solidaritate,—trebue, încă, să ne aducem aminte că «Românul» este organul oficios al guvernuluĭ d-luĭ I. C. Brătianu şi organul personal al d-luĭ C. A. Rosetti, viitorul president al Adunăreĭ deputaţilor, sufletul partiduluĭ liberal.

Orĭ, iată ce citesc în acest discurs-program, cu privire la chestiunea noastră:

«Dar ce se face cu proprietatea rurală atât de rĕŭ ameninţată? se întreabă d. Costinescu.

«Domniĭ carĭ aŭ propagat înaintea d-voastră ştergerea pură şi simplă a art. 7,—şi printre aceştia, cel maĭ cu vază este d. B. Boerescu, viitorul ministru al afacerilor sträine, care a efectuat revisuirea art. 7 (vezĭ opiniunea acestuia în Senat, şedinţa din 20 Maiŭ 1879)—n'aŭ ḑis nimic despre aceasta, n'aŭ arătat că ar voi să ea verĭ-o garanţie spre a opri ca proprietatea rurală, a ţĕranilor maĭ cu osebire, să nu cadă în mâna Evreilor.

«Dobêndind Evreiĭ egalitatea tuturor drepturilor civile şi politice, eĭ vor cumpĕra *peste Milcov*, prin sate, *toate pămênturile ţĕranilor*, şi cum rĕmâne atuncĭ proprietatea rurală?»

Şi maĭ departe:

«Apoĭ, fiind-că trebue să dăm timp poporaţiunilor noastre rurale, de a se deştepta şi ajunge la acest grad de cultură, prin care să 'şĭ poată apăra singure interesele, în contra cămătarilor şi exploatatorilor de tot felul, trebue să cerem ca pămênturile ţĕranilor să fie declarate prin lege, *nealienabile* încă pentru 30 anĭ, *saŭ vênzările să nu se* poată face în acest period de cât între foştiĭ clăcaşĭ, şi fiind-că evreiĭ, şi sträiniĭ în genere, nu aŭ fost nicĭ odată clăcaşĭ, eĭ nu vor putea să *cumpere pămênturile* sătenilor.

«Prin această a doua garanţie salvăm moşioara ţăranuluĭ, singura luĭ avere.

«Rĕmâne acum proprietatea rurală.

«In alte ţĕrĭ, în Anglia spre exemplu, proprietatea rurală este un drept politic. Nu poate să fie proprietar rural de cât cetăţeanul englez. Ar trebui să facem şi noĭ acelaş lucru, cu atât maĭ mult, că la noĭ, dreptul electoral, primul între toate drepturile, se regulează în colegiĭ după proprietate. Zicêndu-se representantul proprietăţeĭ marĭ saŭ proprietăţeĭ micĭ, se zice representatul pămêntuluĭ; ar trebui, dar, ca pămêntul să nu aparţină de cât cetăţeanuluĭ român, pentru ca să nu fie lipsit de dreptul politic, ce este legat de dênsul. Prevĕd, însă, că anevoe se va putea dobêndi aceasta; greutatea cea mare avem să o întâmpinăm, tocmaĭ din partea proprietarilor marĭ. Aceĭ, carĭ aŭ să se ridice contra acesteĭ disposiţiunĭ, aŭ să fie tocmaĭ conservatoriĭ, carĭ fac atâta paradă de patriotism astă-zĭ; deja, 'ĭ am auzit zicênd că, printr'o asemenea mĕsură, moşiele ar perde din valoarea lor.

«*Mĕ tem, dar, că această garanţie va fi foarte anevoe de luat. Afară de aceasta, ea nu este de cât o jumĕtate de garanţie:* din nenorocire se găsesc oamenĭ, tocmaĭ din aceĭ ce strigă maĭ tare, ce vor să monopoliseze tot patriotismul în această chestiune, *carĭ se fac mijlocitoriĭ Evreilor şi cumpĕră moşiĭ pentru dênşiĭ.*

«Prin urmare, chiar dacă am dobêndit-o, această garanţie nu va fi de cât o jumĕtate de garanţie; garanţia reală şi eficace va fi numaĭ cea luată în privirea proprietăţeĭ ţĕranuluĭ, care are, în adevĕr, şi cea maĭ mare trebuinţă pentru a fi protejat».

In resumat, pericolul care trebue conjurat este ca nu cum-va Evreiĭ să cumpere atât proprietăţile ţărăneştĭ, cât şi marile proprietăţĭ rurale.

Maĭ târziŭ, d. Basile Boerescu, numit ministru al Afacerilor străine şi însărcinat tocmaĭ cu o misiune diplomatică din partea guvernuluĭ, pentru a negocia cu marile Puterĭ modalitatea modificăreĭ art. 7, în

rapoartele ce el trimite de la Viena, Berlin, St.-Petersburg etc., nu vorbeşte de cât de restricţiunĭ privitoare la cumpărare de *moşiĭ* de către străinĭ (V. Cartea Verde pe 1878—1880 pag. 80 şi urm. citată în broşura mea «Contribuţiunĭ la înţelegerea art. 7 § 5» pag. 142 urm.).

Ast-fel, d-l Boerescu, raportează conversaţiunea sa cu Baronul Calice, Ministrul Austro-Ungarieĭ:

«Am urmat a expune celuĭ d'întâĭ,—zice d. Boerescu în raportul ce'l face colegilor sĕĭ din Bucureştĭ,—dificultăţile locale şi interesele economice ale ţăreĭ, carĭ sunt legate de soluţiunea chestiuneĭ isdrailite, *'ĭ am explicat motivele carĭ ne fac a introduce restricţiunĭ, pentru cumpĕrarea moşiilor de către străinĭ.*

«Baronul 'mĭ-a respuns, că aceasta ne poate vĕtăma întru cât va, căcĭ preţul moşiilor şi exploatarea lor ar suferi, dacă am reduce numĕrul cumpĕrătorilor; 'ĭ-am explicat că, ast-fel, am înlătura alte inconveniente maĭ marĭ ; şi, pe lângă aceasta, am maĭ adăogat: vom sci în tot-d'auna a da dreptul de a cumpĕra la aceĭ dintre străinĭ, carĭ ar fi folositorĭ ţăreĭ. In orĭ-ce cas, 'ĭ am făcut să observe că acest principiŭ pare a fi primit de toate Puterile şi că nu maĭ presintă greutăţĭ».

Aşa dar, atât în sânul corpuluĭ electoral, cât şi în negociaţiunile ce aŭ avut loc cu marile Puterĭ, şi tot ast-fel s'a urmat şi în sânul Constituanteĭ, nu a fost vorba de cât de restricţiunĭ a se aduce dobêndireĭ de către străinĭ a pămênturilor ţărăneştĭ, deja inalienabile pentru 30 de anĭ, şi a căror inalienabilitate s'a prelungit încă pentru 30 de anĭ,— precum şi de marile moşiĭ, *fundus*.

Din contră, nu s'a tăgăduit dreptul unuĭ străin de a poseda o *casă,* adică *un adăpost*, de a construi o fabrică, fie la ţară, fie în oraş.

Maĭ întâĭ, din momentul ce străinul are dreptul

de a locui în România, de a se așeḑa orĭ unde— atât la țară,—cu învoiala consiliuluĭ comunal,—cât și în orașe,—nu este oare un drept natural pentru el de a-șĭ agonisi un adăpost?

Dar ce deosebire—în rațiune—poate fi din punct de vedere al pericoluluĭ național, acela pe care legiuitorul și l'a închipuit și a voit să'l înconjoare prin art. 7 § 5, ca un om să poată legalmente poseda un palat într'un oraș saŭ orășel și să nu poată poseda un culcuș, acolo unde el locuește de fapt cu familia luĭ, bine-înțeles cu învoirea autorităților și a legeĭ însă-șĭ?

Ce, pămêntul României este maĭ scump Românilor — când el este situat la țară, de cât când el este la oraș?

De când această divisiune în clase și în terenurĭ?

Pe ce se întemeiaḑă, în al doilea rând, clasificarea terenurilor în urbane saŭ rurale, după cum ele sunt situate într'o comună urbană saŭ într'o comună rurală?

Unde este textul de lege, care să autorise această distincțiune și pe basa căruia să se declare nulă o convențiune avênd de obiect vênzarea unuĭ asemenea teren?

Nulitățile nu se pot induce pe cale de interpretațiune, ele sunt de drept strict.

Dar deosebirea aceasta duce nu numaĭ la absurd, ci violează de cele maĭ multe orĭ chiar voința formal exprimată de legiuitor: adică, s'ar putea ajunge să se permită străinilor să dobêndească proprietățĭ de adevĕrate *imobile rurale*, de *moșiĭ*— numaĭ prin faptul că ele fac parte din periferia uneĭ comune urbane.

De ex. comuna urbană Urlațiĭ, din județul Prahova, are o periferie de maĭ multe kilometri și

în întrul periferieĭ eĭ sunt coprinse viĭ, pădurĭ, livedĭ și moșiĭ de miĭ de hectare.

După interpretațiunea propusă de uniĭ, un străin ar putea cumpĕra toate viile, toate pădurile, livedile, și moșiile din raza acesteĭ comune și nu ar putea cumpĕra un loc de casă de 300—3000 m. p. într'o comună rurală spre a'șĭ face o casă saŭ un hectar saŭ douĕ pentru a ridica o fabrică!

Tot ast-fel, comunele Bêrlad, Mizil, Buzĕŭ, Brăila etc. posedă în incinta radeĭ lor adevĕrate moșiĭ de miĭ de pogoane; se poate zice că aceste moșiĭ sunt imobile urbane și s'ar putea vinde unuĭ străin fără a viola voința legiuitoruluĭ, care tocmaĭ s'a preocupat de ideia de a 'ĭ împedica să cumpere moșiile noastre?

Cine nu vede, într'adevĕr, că această distincțiune, care nu are niciĭ un criteriŭ, este absolut absurdă— și duce tocmaĭ la violarea legeĭ —în spiritul eĭ,— iar nu la aplicarea eĭ?

Prin imobil *urban*, urmând dar a înțelege tot ce este construcțiune, clădire, fie că ea este situată la țară, fie că ea este într'un oraș—este învederat că terenul pe care clădirea se înalță saŭ se va înălța face parte integrantă dintr'ênsa și are caracterul eĭ juridic,—este și el un imobil urban,—puțin importă de alt-fel, dacă el este deja clădit saŭ destinat numaĭ a se clădi, căcĭ destinațiunea luĭ 'ĭ dă prin ea însășĭ caracterul luĭ juridic,—precum destinația lor poate face câte odată din lucrurĭ mobile,— lucrurĭ imobile (arg. din art. 468 și ur. C. civ.).

Aceasta ne explică pentru ce toate terenurile neclădite în orașe sunt imobile urbane, de și nu sunt încă clădite, dar pentru că ele sunt destinate a fi acoperite odată cu clădirĭ.

Onoarea și gloria jurisconsultuluĭ și judecătoruluĭ Roman, în special a Pretoruluĭ, a stat în

faptul că eĭ aŭ sciut să adapteze legile, printr'o interpretaţiune din ce în ce maĭ largă, la trebuinţele noĭ ale poporuluĭ roman; eĭ le-aŭ făcut cu alte cuvinte să evolueze treptat cu noul spirit al poporuluĭ; eĭ nu le-aŭ lăsat să se cristaliseze în nisce formule archaice şi fără sens, ceea-ce le ar fi făcut odioase poporuluĭ ce avea să le sufere.

Iată pentru ce, legea celor XII Table nu a fost nicĭ odată abrogată ; nu era nevoe să se abroge, pentru că jurisconsultul, pentru că Pretorul o modulaŭ după noile trebuinţe ale poporuluĭ.

Trebue să recunoaştem că cam aceiaşĭ evoluţiune urmează şi la noĭ, interpretarea şi maĭ ales aplicaţiunea art. 7 § 5 din Constituţiune.

La început, când s'a stârnit această faimoasă controversă, către 1884, — Tribunalele, Curţile şi chiar Inalta Curte de casaţie rivalisaŭ în a decide că străiniĭ nu pot dobêndi imobile rurale prin nicĭ unul din modurile prevĕdute de Codul civil,— nicĭ cu titlul particular, nicĭ cu titlu universal,— decĭ nicĭ prin succesiune, etc.

Consecinţa acesteĭ teoriĭ a fost spoliaţiunea străinilor în favorul altor rude lacome,—adică un act cu atât maĭ odios cu cât această confiscaţiune se face în favorul unuĭ particular ; s'a vĕdut frate spoliind pe sora luĭ, s'aŭ vĕzut rude într'un grad maĭ depărtat înlăturând de la moştenire pe rudele cele maĭ apropiate etc.; s'aŭ vĕdut adevĕrate acte sălbatice, necompatibile cu spiritul modern, şi maĭ ales cu spiritul liberal şi just ce a caracterisat în tot-de'a-una ţara noastră, care nicĭ odată nu a cunoscut mĕsurĭ de exacţiune în contra străinilor, nicĭ chiar dreptul de alibinat (*le droit d'aubaine*).

Insăşĭ jurisprudenţa s'a cutremurat faţă de iniquitatea uneĭ asemenea aplicaţiunĭ a legeĭ şi, încetul cu încetul, ea a revenit la sentimente maĭ umane,

maĭ conforme cu ideile și nevoile popoarelor ce compun adĭ familia lumeĭ civilisate.

Rând pe rând, Tribunalele, Curțile și Inalta Curte de casație și chiar Guvernul aŭ admis că nu se pot spolia străinii fără măcar să li se dea o compensațiune,—și în consecință, unele aŭ dispus ca imobilele rurale *(moșiĭ în specie)* să fie vêndute și străinilor să li se dea valoarea.

Consecință nejuridică și falșă, căcĭ din două lucrurĭ unul: orĭ străinul este proprietar al aceluĭ imobil și cum poate fi el expropriat cu sila, în afară de casurile anume prevĕzute de lege ?; orĭ el nu este proprietar și atuncĭ cu ce drept poate el vinde și pretinde valoarea luĭ ?

Un pas ne maĭ desparte, și pe această cale, de adevĕratele principiĭ: *admisiunea străinilor la dreptul plin de a moșteni, ca și Româniĭ, orĭ-ce fel de bunurĭ: urbane saŭ rurale.*

Alte instanțe și guvernul, în diversele afacerĭ ce 'ĭ aŭ fost supuse (afacerea Bedmar), într'adevĕr, aŭ admis deja, pur și simplu, trimiterea străinilor în posesiunea succesiunilor, ce le eraŭ deferite, fără a 'ĭ supune la nicĭ o obligațiune.

In fine, Inalta Curte de casație care decisese în maĭ multe rândurĭ că străinii, și în special Româniĭ de origină din alte țărĭ, dar care sunt străinĭ, pentru că sunt supușiĭ altor State, să nu poată cumpăra moșiĭ în România, acum în urmă, a deschis larg porțile acesteĭ cetățĭ închise, tuturor Românilor de origină saŭ pretinși ast-fel, căcĭ cine va putea controla, de ex. pe toțĭ Bulgariĭ, pe toțĭ Albaneziĭ, Unguriĭ etc., ce se vor da de aci înainte de Românĭ de origină, din Macedonia, Banat, Transilvania etc ? toțĭ aceștia pot dobêndi de azĭ înainte,—a cumpĕra chiar,—imobile rurale—moșiĭ în România;—căcĭ Casația a dis în Secțiunĭ Unite, în contradicție cu vechea eĭ jurisprudență,că dreptul

de a cumpĕra atarĭ imobile nu constitue un drept politic, şi că Românii de origină din alte State îl pot exercita.

Orĭ aceştia sunt maĭ bine de 10,000,000!

Unde dar este pericolul naţional ce Constituantul a voit să'l înconjure, ca nicĭ o palmă din pământul Românieĭ să nu încapă în mâinele străinilor, căcĭ alt-fel, zic uniĭ, suntem perduţĭ?

Pentru ce să ne creăm gogoriţe în zadar, care nu pot avea alt resultat de cât ruina ţăreĭ?

Unde, într'adevĕr, ar fi vre-un pericol naţional, în ce am viola textul şi spiritul art. 7 § 5, dacă am ḑice că terenurile destinate pentru construcţiĭ de fabricĭ, de case, de stabilimente industriale, de ex. sunt imobile urbane, chiar când ele sunt situate la ţară, decĭ accesibile străinilor?

Am deschide larg porţile Economieĭ noastre naţionale tuturor factorilor utilĭ, carĭ umăr la umăr cu noĭ ar lupta la ridicarea noastră economică, ne ar ajuta la lupta grea pentru existenţă pe câmpul de rĕzboiŭ internaţional, ne ar face să ne menţinem cel puţin rangul nostru social printre naţiunile civilisate?

Inţeles şi aplicat art. 7 § 5 aşa cum se propune de uniĭ, constitue el însuşĭ un adevĕrat pericol naţional, el va pironi pe loc desvoltarea noastră economică, el va împedeca evoluţiunea normală a Economieĭ noastre naţionale.

In acest cas, resultatele luĭ vor fi tot atât de funeste pentru România, precum dreptul de *Veto* fu pentru Polonia.

Acesta a împiedicat evoluţiunea politică a Polonieĭ,—un singur nobil polonez vêndut Rusieĭ orĭ Prusieĭ a putut să se opună la orĭ-ce reformă utilă patrieĭ luĭ, la orĭ-ce pas înainte; iar art. 7 § 5 va împedica naţiunea română să se pună la pas cu

cele-l'alte naţiunĭ, să uzeze de aceleaşĭ mijioace pe care sciinţa, munca şi capitalul le introduc pe fie-care ḑi în tecnica modernă, în arta rĕsboiuluĭ economic modern.

Aceĭ, carĭ în orbirea lor consiliază ţăreĭ noastre şi justiţieĭ eĭ, o asemenea interpretaţiune comit o adevĕrată crimă de *lèse naţiune*.

Căcĭ capitalul, această muncă acumulată de sute de generaţiunĭ trecute şi presente, este singura pàrghie, singura armă eficace în lupta pentru înălţare şi existenţă a naţiunilor moderne.

Orĭ, capitalul sub formele luĭ variĭ—maşinĭ, materiĭ prime, salariĭ, etc. lipseşte în ţara noastă; pentru ce se ne interzicem posibilitatea de a'l avea de acolo, unde el este abondent şi maĭ eftin?

Sub pretextul nebun că România *fara da se*, —cum ziceaŭ Italieniĭ la 1859 când aŭ fost bătuţĭ de Austriacĭ—ar fi trebuit să nu împrumutăm de la străinĭ un miliard şi jumĕtate, fie în banĭ, dar maĭ ales în maşinĭ şi raiurĭ de drum de fer, instalaţiunĭ etc., adică sub formă de capital pentru a face toate marile noastre lucrărĭ publice şi armamente,—ar fi trebuit să rĕmânem la diligenţa, la poşta şi telegraful luĭ Librecht, la tunurile de cireş, etc.

Pentru ce, aceea ce era util şi permis Statuluĭ Român să nu fie permis şi unuĭ particular, să nu fie permis Economieĭ naţionale?

Aceasta ar fi trebuit să nu aducă din străinătate plugurĭ de fer, maşinĭ de secerat, de bătut etc., care toate formează *capitalul* (1), ci ar fi trebuit să

---

(1) Sub numele de *Capital*, nu trebue să înţelegem numaĭ aurul, baniĭ, care nu sunt de cât un mijloc de a ne procura Capitalul: maşinĭ, ustensile, materiĭ prime, etc. facem dar o grosieră eroare când ţipăm : nu voim, nu avem necesitate de aurul străin! ar trebui să se zică: nu avem nevoe de maşinĭ, etc. cea ce aceştia nu zic.

Noĭ nu putem face industriĭ, pe străiní - ĭ impedicăm de a face, ne învîrtim intr'un cerc viţios şi în acest timp continuăm a cumpĕra, în fie-care an, din străinătate, pentru sute de milioane, —indatorindu-ne din ce în ce maĭ mult la străinĭ, — lucrurĭ de intàia necesitate, pe care am putea să le fabricăm aci la noĭ.

rĕmână la plugul de lemn și la treeratul cu caiĭ, căcĭ noĭ nu fabricăm atarĭ mașinĭ și ustensile.

Orĭ capitalul străin, sub diversele luĭ forme, nu vine, nu se așează, acolo unde el nu are deplină siguranță—și nu are siguranța, industriașul să'șĭ confie capitalul sĕŭ,—să întemeeze o industrie pe un pămênt pe care el nu este proprietar, pe care el ar fi numaĭ chiriașiŭ.

Declarând că terenurile destinate a fi acoperite cu clădirĭ sunt imobile urbane, decĭ accesibile și străinilor,—am resolva în pace și liniște una dintre cele maĭ grave și vitale chestiunĭ pentru țara noastră, am deschide larg porțile întreprinderilor industriale în România şi aceasta fără a viola nicĭ textul nicĭ spiritul legeĭ, ba din contra nu am face de cât s'o adaptăm la noile nevoĭ pe care atuncĭ, la 1879, legiuitorul nu le putea avea în vedere, căcĭ România nu era și nu putea prevede că va trebui să devină așa de curând o țară industrială.

El însă s'a angajat pe cuvêntul luĭ de onoare de a permite cumpĕrarea chiar, la aceĭ străinĭ carĭ se vor arăta utilĭ țăreĭ:

«Vom ști, a zis d-l Boerescu Baronuluĭ Calice, în tot-d'auna a da dreptul de a cumpĕra la aceĭ dintre străinĭ, carĭ ar fi folositorĭ țăriĭ». (*Cartea verde*, cit. pag. 80).

Orĭ, cum se poate arăta un om util țăreĭ de cât întemeind industriĭ în România, făcând să trăiască prin muncă populația eĭ și punênd în valoare bogățiile eĭ ?

Acest titlu este atât de mare în cât însușĭ faimosul art. 7 scutește pe un atare străin de stagiul de zece anĭ, cerut pentru naturalisare.

Judecătorul, care va îmbrățișa o asemenea interpretațiune, nu numaĭ că va face o justă aplicațiune a legeĭ, dar încă va bine merita de la patrie, el va fi dat o indicațiune și o îndrumare sănătoasă

jurisprudenţeĭ, a căreĭ menire este de a fi tot-d'a-una deşteaptă în mijlocul nevoilor şi aspiraţiunilor tot mereŭ schimbătoare şi crescênde a poporuluĭ, ce ea este chemată să oblăduiască.

In practică, art. 7 § 5 din Constituţie este el atât de sacrosanct şi intangibil?

Legiuitorul însuşĭ nu oferă el părţilor miĭ şi miĭ de mijloace pentru a'l înconjura?

Ast-fel, pentru a nu cita de cât câte-va exemple:

Legiuitorul singur prin legea minelor a admis posibilitatea pentru străinĭ de a dobêndi asupra imobilelor propriŭ zis rurale—*fondurilor*—drepturĭ reale, oposabile terţiilor prin închirierĭ pe termene lungĭ, 60 de anĭ, ceea ce equivalează cu o vênzare, de oare-ce 60 de anĭ întrec, de multe orĭ, viaţa activă a unuĭ om.

Tot legiuitorul a admis, prin legea pentru încurajarea industrieĭ naţionale, putinţa pentru străinĭ de a dobêndi de la Stat însuşĭ pe 90 anĭ concesiunea *gratuit* de terenurĭ din moşiile Statuluĭ pentru înfiinţarea de industriĭ, ceea-ce în fapt iarăşĭ equivalează cu o vênzare.

Ceea-ce însă este şi maĭ grav, este că însuşĭ Codul de comerciŭ (art. 122), modificat prin legea din 6 Aprilie 1900, dă o lovitură mortală articoluluĭ 7 § 5 şi indică judecătoruluĭ şi jurisconsultuluĭ spiritul de care el trebue să se călăuzească, fie în interpretaţiunea luĭ, — tocmaĭ cu privire la chestiunea de a se şti ce se înţelege prin «*imobile rurale*»,—fie în aplicaţiunea luĭ.

Intr'adevĕr, după acest articol, societăţile comerciale anonime sunt împărţite în două categoriĭ:

Societăţĭ anonime ale căror statute permit dobêndirea de «*imobile rurale*»: în acest cas, consiliul lor de administraţie, trebue să fie format, în majoritate din Românĭ;

Societăţi anonime ale căror statute nu permit dobêndirea de atarĭ imobile: în acest cas consiliul de administraţie se compune din $^2/_3$ străinĭ şi numaĭ din $^1/_3$ Românĭ.

Când însă societăţile anonime ar voi să dobêndească «*imobile rurale*», destinate la construcţia unuĭ stabiliment industrial saŭ necesariĭ la o exploataţiune industrială şi dependinţelor lor, este suficient ca $^1/_3$ numaĭ să fie Românĭ.

Din cele ce preced resultă că legiuitorul pare a considera ca societăţĭ *naţionale*, societăţile în care majoritatea membrilor consiliuluĭ lor de administraţie sunt Românĭ şi străine pe acelea în carĭ $^2/_3$ sunt străinĭ şi numaĭ $^1/_3$ sunt Românĭ, căcĭ cele dintêiŭ pot cumpĕra imobile rurale, pe când cele de al doilea nu.

Dar aceeaşĭ capacitate o aŭ toate societăţile comerciale, de a dobêndi «*imobile rurale*», şi chiar când numaĭ $^1/_3$ din membriĭ consiliuluĭ de administraţie sunt românĭ, decĭ *străine*,—dacă este vorba de imobile trebuincioase exerciţiuluĭ comerciuluĭ şi industrieĭ lor, fie că aceste imobile sunt situate la ţară saŭ la oraş.

Legiuitorul dar însuşĭ face distincţiune între «*imobile rurale*» în genere şi imobile destinate uneĭ industriĭ saŭ unuĭ comerciŭ, adică *clădirile saŭ terenurile pentru clădirĭ*, carĭ sunt accesoriul şi fundamentul celor d'intêiŭ: *accessorium sequitur principale*.

Nu este aceasta încă o confirmare a opiniuneĭ noastre?

Pe ce s'ar putea, alt-fel, întemeia distincţiunea pe care o face legiuitorul în art. 122 C. com.?

Dacă ea n'ar fi în însăşĭ natura juridică a lucrurilor, legea (art. 122 C. com.), ar fi neconstituţională, căcĭ legiuitorul ordinar, nu poate, pe cale indirectă, să restrêngă aplicaţiunea uneĭ legĭ constituţionale.

Dar, în fine, este constant că societăţile anonime pot cumpĕra *«imobile rurale»*.

Singura garanţie pe care o ia legiuitorul, santinela vigilentă, pe care el o pune de pază a acestuĭ altar sfânt, este ca consiliul de administraţie să fie în majoritate Românĭ!

Dacă ar fi adevĕrat că numaĭ art. 7 § 5 împedică pe străinĭ să dobêndească imobile rurale în România, că fără el,—în câte-va zile,—fie chiar şi în câţĭ-va anĭ,—tot teritoriul Românieĭ ar încăpea pe mâinele lor, nu aŭ eĭ mijlocul legal de a'l evinge? eĭ nu aŭ de cât să se constitue în societăţĭ comerciale anonime, să numească un consiliŭ de administraţie, de paie,—în majoritate dintre Românĭ,—şi să cumpere în urmă toate imobilele rurale, ce eĭ atât jinduesc; şi odată acestea cumpĕrate, fie că eĭ cer demisia acestor complesenţĭ Românĭ,—al căror numĕr este precum se ştie foarte mare, căcĭ actualmente maĭ toate consiliile de administraţie ale societăţilor anonime străine, sunt compuse de Românĭ,—saŭ eĭ nu le maĭ reînoesc mandatul şi atuncĭ societatea anonimă al căruĭ capital este în mâinĭ străine, al căruĭ consiliŭ de administraţie va fi de aci înainte compus numaĭ din străinĭ, saŭ în orĭ-ce cas cu $^{2}/_{3}$ de străinĭ,—rĕmâne legalmente în stăpânirea *pămêntuluĭ Românieĭ!*

De ce nu o fac însă, de ce străiniĭ nu cotropesc moşioara străbunilor noştri?

Pentru că eĭ nu vor; şi nu vor pentru că nicĭ unul nu este nebun, ca pentru ambiţiunea nesocotită de a fi proprietar de imobile rurale în România, să imobiliseze capitalul sĕŭ în imobile rurale *în moşiĭ,* cu 2—3% dobêndă, pe când în comerciŭ saŭ în industrie, el câştigă 10—20%.

Pe de altă parte, particulariĭ înşişĭ aŭ admis sistemul închirierilor pe lungĭ termene de 99 anĭ pentru terenurĭ presupuse rurale.

Dar cel maĭ mare exemplu ni'l dă, cu drept cuvênt, ca în tot-d'auna, M. S. Regele a căruĭ fidelitate şi respect pentru Constituţiune sunt afară din orĭ-ce discuţiune.

M. S. Regele, în dorinţa vie şi părintească de a popula valea Prahoveĭ cu stabilimente industriale şi frumoase vile, a admis următorul sistem pentru *vênzarea* de loturĭ din Domeniile Sale, din Predeal şi Azuga.

M. S. Regele închiriază la străinĭ neaoşĭ pe 99 de anĭ pentru un preţ unic, însă stipulează tot-d'odată că dacă în acest interval de timp localitatea va deveni comună urbană saŭ dacă închirietorul orĭ moştenitoriĭ sĕĭ devin Românĭ saŭ vor ceda drepturile isvorând pentru eĭ din acest contract—*dreptul de a transforma în vênzare desĕvêrşită simpla închiriere*,—atuncĭ M. S. Regele, saŭ urmaşiĭ Sĕĭ să fie obligaţĭ a da acestora act de vênzare în bună regulă.

Cu alte cuvinte, avem aci o închiriere fermă şi o promisiune de vênzare unilaterală, perfect valabilă.

Şi nimenĭ până acum nu a îndrăsnit să zică că M. S. Regele a violat Constituţia pentru că, în fapt, înstrăinează la străinĭ din moşiile sale, din pămêntul ţăreĭ; din contră, toţĭ aceĭ Românĭ carĭ aŭ visitat Azuga şi Predeal aŭ lăudat iniţiativa M. S. graţie Căruia s'a putut ridica atâtea industriĭ înfloritoare şi atâtea vile râzătoare, într'o vale care maĭ înainte nu exista de cât pe chartele geografice.

Decĭ art. 7 § 5 se opinteşte inutil în contra unuĭ pericol imaginar; *instreinarea soluluĭ naţional tot are loc: nu însă pe faţă, în mod leal, ci indirect, deghisat.*

In fapt, el este suficient pentru a alarma o lume întreagă şi pentru a înlătura pe toţĭ oameniĭ serioşĭ şi cinstiţĭ, carĭ bucuros ne-ar aduce sprijinul lor moral şi material în lupta pentru exis-

tență, ce națiunile civilisate duc astă-zĭ unele contra altora cu atâta înverșunare.

Dar unde este pericolul național?

Nu este pericol național, țara nu piere, când de ex. o principesă Gorschtiakoff, o contesă de Montesquiou, un principe Dimitrie Sturdza, un principe Vogoridès, etc. etc., storc în fie-care an din pământul Româniеĭ, milioane și milioane, pe carĭ eĭ le mănâncă în străinătate, fără a ne da nimic în schimb.

Nu este nicĭ un pericol național, când sute și miĭ de Românĭ, înstrăinațĭ de țară, duc o viață trândavă și inutilă prin saloanele și cluburile din Paris, Nissa, Monte-Carlo etc., și sug fără milă vlaga pământuluĭ românesc și sudoarea țăranuluĭ român, carĭ în lipsa lor produc toate bogățiile, ce eĭ cu atâta ușurință aruncă pe o masă verde, — pe când noĭ aicĭ, de la mic și pân' la mare, ferbem în seul nostru și ne luptăm în contra flacărilor ce ne devoră.

Nu este nicĭ un pericol național, când societățĭ de asigurare,—zise române, dar al căror capital și a căror direcțiune sunt în mânile străinilor, — cumpĕră, una după alta, cele maĭ superbe *moșiĭ* ale Româniеĭ.

Când etc., etc.

Și este un pericol național:

Când un străin ar cumpĕra în România un hectar saŭ două de pământ,—*căcĭ la această meschină proporție se reduce, marea, grava, și naționala chestiune a art. 7 § 5 și a capitalurilor străine*,—pentru a face pe el o fabrică, un stabiliment comercial saŭ industrial, în care el ar înfige un milion saŭ două, saŭ chiar maĭ multe, — care străin ar întrebuința cărămida, varul și lemnul nostru pentru construc-

țiunea lor,—care ar da de lucru zidarilor, dulgherilor și salahorilor noștriĭ, muritorĭ azĭ de foame,—care ar utilisa în viitor munca acestora și a altora îndreptându-ĭ către o altă profesiune, de oare-ce cele actuale nu 'ĭ maĭ pot hrăni, etc;

Când funcționariĭ, dațĭ afară din slujbe, ar găsi în industria particulară o ocupațiune, care se asigure pâinea copiilor lor;

Când munca și avuția agricultoruluĭ român, în loc să fie duse pe piețele străine, unde suntem batjocorițĭ de toțĭ samsariĭ și speculanțiĭ internaționalĭ, ar găsi aci în țară un debușeŭ, fie prin sporirea populațiuneĭ, fie că produsele luĭ ar servi de materiĭ prime acestor industriĭ ;

Când în loc să ne priveze de munca, inteligența și capitalurile lor,— precum fac mulțĭ Românĭ,— eĭ ne aduc munca, inteligența, experiența și capitalurile lor, pentru a putea tocmaĭ lupta cu Economiile naționale, pe carĭ ceĭ d'întêiŭ le îngrașă și le îmbuibează ;

Când în fine, grație acestor industriĭ, încetul cu încetul, ne-am desrobi de sclavia și dependința streinătățeĭ, etc. etc.

Da, este un pericol național: acesta stă, însă, în perversiunea judecățeĭ noastre,— în perderea noțiuneĭ de drept, de adevĕr și de real.

Orĭ, *quem Jupiter perdidere vult, dementat!*

Iată pericolul!

Adevĕrata și sincera iubire de patrie nu consistă în a o strânge în brațe până ce vom înăbuși-o.

Viitorul eĭ, înflorirea eĭ trebue să fie ținta orĭcăruĭ bun Român.

Cu art. 7 § 5, înțeles și aplicat așa cum o fac uniĭ, acest ideal nu va fi atins, nicĭ odată.

Săpațĭ, din contră, Românĭ, adânc în mintea și

inima voastră cuvintele înțelepte, ce Ioan C. Brătianu rostea la 26 Iunie 1866 în Adunarea constituantă, chiar asupra acestuĭ art. 7:

Să punem stavilă, zicea el: «*Nu venireĭ științeĭ, nu venireĭ oamenilor, carĭ ar putea să fie la noĭ inițiatoriĭ agricultureĭ și comerciuluĭ, căcĭ pe aceștia noĭ tot-d'a-una 'ĭ-am bine primit*,—**i-am chemat chiar**».

